

ДІДИК ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ

Науковий керівник: ГАТАУЛЛІНА ЕЛЬМІРА ІРЕКІВНА, канд.

екон. наук, старший викладач

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ТА РОЛЬНБУ В ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Проблема організації та функціонування центральних банків на сьогодні є однією з ключових у дослідженні макроекономічних та інституційних процесів. Це обумовлюється насамперед тим, що прийняття тих чи інших рішень у сфері валютної політики суттєво визначає напрям економічного розвитку країни.

Тому можна сказати, що рівень економічного розвитку України напряму залежить від центрального банку. В Україні центральним банком є Національний банк України (НБУ). Він являє собою перший рівень банківської системи.

Національний банк України виконує ряд функцій. Однією з основних його функцій є валютна політика, що тісно пов'язана з грошово-кредитною політикою. Вони є практично невід'ємними частинами економічної політики держави, мають спільні цілі. У розвинутих країнах не робиться різниці між валютною і грошово-кредитною політикою й для їх позначення використовується термін - "монетарна політика".

Основна мета валютної політики є як і в складові монетарної політики це стабілізація курсу національної грошової одиниці та збалансованість платіжного балансу країни[1].

В Україні головним суб'єктом валютної політики є Національний банк. Як передбачено конституцією України, Рада НБУ самостійно розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за її проведенням.

Через валютну політику можна досягти вирішення загальноекономічних цілей держави, таких як: зростання виробництва, зростання зайнятості, стабілізація цін та відсоткових ставок, збалансування платіжного балансу, стабілізація валютного ринку.

Система валютного регулювання в Україні формувалась у складних і суперечливих соціально-економічних умовах. Але з часу незалежності вона пройшла довгий і складний шлях. Так у 1996 році основним напрямом валютної політики, передбаченим програмою економічних реформ Президента України, було здійснення заходів щодо поступової лібералізації та децентралізації валютного ринку України.

Наслідком таких реформ валютного ринку в Україні, було забезпечення внутрішньої конвертованості та певна стабілізація національної валюти створили передумови для того, щоб Україна в травні 1997 р. могла заявити про приєднання до статті VIII Статуту МВФ. Це означало, що з юридичного погляду в рамках світової валютної системи гривня стала вільно конвертованою валютою за поточними операціями.

Можна зазначити, що стратегічна або структурна валютна політика охоплює досить тривалий період та передбачає проведення довгострокових заходів структурного характеру щодо послідовної зміни валютного механізму, а саме: реструктуризацію платіжного балансу країни, зміни у сфері розрахунків в іноземній валюті, запровадження конвертованості валюти.

В теперішній час національний банк України не зважаючи на всі досягнення за попередні роки, можна сказати не справляється зі своїми завданнями і цілями. Це можна побачити результатами перших 11 місяців 2016 року в готівковому обігу країни банкнот і монет було на загальну суму 294,1 млрд гривень, що майже на 11 млрд менше, ніж на початок 2015 року[4].

Але сьогодні напевно можна вважати, що найважчий період в Україні позаду, гривня вже досить сильно девальвувала, а очищення банківської системи добігає кінця, що дає можливість регулятору зберігати оптимізм[4].

Механізм формування та реалізації валютної політики прогнозує виділення двох основних груп його ефективності: економічних та інституційних.

До економічних складових слід віднести структурні особливості національної економіки, при яких реалізація валютної політики стає ефективною. Коли йдеться про показники, що характеризують національне господарство, то економічні складові можна визначити як макроекономічні, до яких відносяться: збалансованість державних фінансів і розвиненість національної фінансової системи, збалансованість платіжного балансу країни, трансмісію грошово-кредитної політики через внутрішній сукупний попит, симетричність інформації про розвиток національної економіки.

До інституційних груп правомірно віднести як правові, так і організаційні аспекти формування та реалізації валютної політики. Аналіз досліджень, присвячених проблемам монетарної політики центрального банку, дає можливість стверджувати, що для проведення ефективної валютної політики як складової монетарної, необхідні три ключових умови: незалежність центрального банку, відповідальність за проведення валютної політики, інформаційна відкритість і посилення ролі центрального банку у досягненні її кінцевих цілей. Зміцнення інституційної основи валютної політики дозволить підвищити довіру до монетарних органів влади з боку учасників ринку і суспільства в цілому, адже валютний курс як системна складова валютної політики також є складовою інституту довіри.

Отже, валютну політику Національний банк здійснює у загальному контексті єдиної державної грошово-кредитної політики з визначенням курсової політики, яка є складовою частиною політики фінансової стабілізації.

Наявність достовірної та повної інформації про валютну політику Національного банку сприятиме підвищенню передбачуваності його діяльності для учасників фінансового ринку і формуванню у них правильних очікувань щодо майбутніх дій банку. Зниження невизначеності на фінансовому ринку зумовить зменшення витрат у здійсненні валютних операцій для всіх учасників ринку.

Таким чином можна виділити такі принципи удосконалення валютної політики НБУ:

1. Загальнонаціональна підпорядкованість
2. Узгодженість із монетарним режимом
3. Визначення пріоритетів валютної політики
4. Обумовлена послідовність
5. Рівність конкурентних умов
6. Системність фінансового регулювання
7. Фінансова стійкість
8. Статистичні спостереження
9. Упорядкованість

Література:

1. Грошово-кредитна політика в Україні / За ред. В. І. Міщен-ка. – К.: Т-во “Знання“, КОО, 2000. – 305 с. – (Бібліотечка банкіра).
2. Козюк В.В. Трансформація центральних банків в умовах глобалізації: макроекономічні та інституціональні проблеми. – Тернопіль: Астон, 2010. – С. 31.
3. Моисеев С.Р. Инфляционное таргетирование : монография. – М. : Маркет ДС, 2004. – 112 с.
4. Журнал «Forbs». 15 основних тез Валерії Гонтаревої за підсумками року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1408499-15-osnovnih-tez-valeriyi-gontarevoyi-za-pidsumkami-roku>